

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษานี้ ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงนโยบายการปราบปรามยาเสพติดในระดับหมู่บ้านของชาวเขาเผ่าม้ง และสอบถามถึงทัศนคติของชาวเขาเผ่าม้งต่อนโยบายการปราบปรามยาเสพติด เพื่อเสนอแนะแนวทางในการดำเนินนโยบายการปราบปรามยาเสพติดให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญจากกลุ่มตัวอย่าง คือ ชาวเขาเผ่าม้งในอำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 8 หมู่บ้าน คือ หมู่บ้านแม่สาใหม่ หมู่บ้านบวคเตย หมู่บ้านผานกกก หมู่บ้านบวคจัน หมู่บ้านหนองหอยเก่า หมู่บ้านหนองหอยใหม่ หมู่บ้านแมชิ และหมู่บ้านห้วยเต่ารุ คิดเป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 368 คน

5.1 สรุปผลการศึกษา

5.1.1 สรุปข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ชาวเขาเผ่าม้งในอำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง มีจำนวน 368 คน เป็นเพศชาย จำนวน 212 คน คิดเป็นร้อยละ 57.6 เพศหญิง จำนวน 156 คน คิดเป็นร้อยละ 42.4 มีอายุเฉลี่ยเท่ากับ 30.42 ปี ส่วนใหญ่สมรสแล้ว จำนวน 243 คน คิดเป็นร้อยละ 66.0 รองลงมา อยู่ในสถานภาพโสด จำนวน 112 คน คิดเป็นร้อยละ 30.4 และเป็นหม้าย/หย่าร้าง จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 3.5

ชาวเขาเผ่าม้งที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่ได้เรียนหนังสือ มีจำนวน 116 คน คิดเป็นร้อยละ 31.5 รองลงมา ศึกษาอยู่ระดับประถมศึกษา จำนวน 97 คน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 26.4 และร้อยละ 19.3 ตามลำดับ สำหรับการประกอบอาชีพส่วนใหญ่ทำไร่ ทำนา ทำสวน มีจำนวน 224 คน คิดเป็นร้อยละ 60.9 รองลงมา เป็นลูกจ้าง / พนักงาน จำนวน 62 คน และรับจ้างทั่วไป จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 16.8 และร้อยละ 15.5 และมีรายได้โดยเฉลี่ยต่อเดือนเท่ากับ 2732.76 บาท

5.1.2 สรุปสภาพปัญหายาเสพติดตามการรับรู้

ในการพบเห็นหรือทราบว่าการเสพยาเสพติดในหมู่บ้านของชาวเขาเผ่าม้งนั้น ส่วนใหญ่ไม่พบเห็นหรือไม่ทราบว่าการเสพยาเสพติดในหมู่บ้านของตน คิดเป็นร้อยละ 70.0 มีชาวเขาเผ่าม้งเพียงร้อยละ 30.0 เท่านั้น ที่พบเห็นหรือทราบว่าการเสพยาเสพติดในหมู่บ้าน และชาวเขาเผ่าม้งส่วนใหญ่สามารถทราบว่ามีบุคคลใดเสพยาเสพติดโดยดูจากบุคลิกลักษณะของผู้เสพ คิดเป็นร้อยละ 70.6 มีชาวเขาเผ่าม้งเพียงร้อยละ 29.4 ที่ไม่สามารถดูจากบุคลิกลักษณะของผู้เสพยาเสพติดแล้วทราบได้ว่าบุคคลใดเสพยาเสพติดบ้าง

ประเภทของยาเสพติดที่มีการเสพในหมู่บ้านของชาวเขาเผ่าม้ง ส่วนใหญ่จะเป็นยาบ้า คิดเป็นร้อยละ 60.3 รองลงมาเป็นฝิ่น ร้อยละ 29.6 เฮโรอีน ร้อยละ 25.0 กัญชา ร้อยละ 10.9 และสารระเหย ร้อยละ 7.9 ตามลำดับ สำหรับจำนวนผู้ติดยาเสพติดในหมู่บ้านโดยเฉลี่ย มี 2 - 3 คน เพราะกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่าไม่มีผู้ติดยาเสพติดในหมู่บ้านของตน คิดเป็นร้อยละ 65.1 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่เห็นว่าในหมู่บ้านมีผู้ติดยาเสพติด คิดเป็นร้อยละ 34.9

และสาเหตุสำคัญที่สุดของการติดยาเสพติดในหมู่บ้านของชาวเขาเผ่าม้ง คือ ผู้เสพยาเสพติดขาดความรู้ในเรื่องโทษของยาเสพติด คิดเป็นร้อยละ 57.5 รองลงมาชาวเขาเผ่าม้งเห็นว่าเจ้าหน้าที่ไม่ทำการปราบปรามอย่างจริงจัง คิดเป็นร้อยละ 14.2 และเห็นว่ายาเสพติดในหมู่บ้านนั้น หาซื้อง่าย และมีราคาถูก ประกอบกับค่านิยมของชุมชนก็เป็นสาเหตุหนึ่งทำให้มีการติดยาเสพติดในหมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 12.3 และ 11.8 ตามลำดับ

อย่างไรก็ตาม ชาวเขาเผ่าม้งส่วนใหญ่เห็นว่าปัญหาเสพติดในหมู่บ้านของตน มีความรุนแรงในระดับน้อย คิดเป็นร้อยละ 54.8 รองลงมาเห็นว่าปัญหาเสพติดในหมู่บ้าน มีความรุนแรงอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 31.9 และระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 13.4 โดยส่วนใหญ่เห็นว่าปัญหาเสพติดมีผลกระทบกับชุมชนระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 59.9 รองลงมาเห็นว่าปัญหาเสพติดมีผลกระทบกับชุมชนในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 24.0 และระดับน้อย คิดเป็นร้อยละ 16.1

5.1.3 สรุปทัศนคติของชาวเขาเผ่าม้งที่มีต่อนโยบายการปราบปรามยาเสพติด

จากผลการศึกษาสรุปได้ว่าชาวเขาเผ่าม้งมีทัศนคติที่ดีต่อนโยบายการปราบปรามยาเสพติด เห็นได้จากค่าเฉลี่ยรวมของทัศนคติมีค่าเท่ากับ 74.78 คะแนน ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์กลาง

ที่กำหนดไว้คือ 36 คะแนน โดยค่าของทัศนคติสูงสุด 90 คะแนน และค่าของทัศนคติต่ำสุด 18 คะแนน โดยชาวเผ่าม้งเห็นด้วยมากที่สุดว่านโยบายการปราบปรามยาเสพติด ทำให้เกิดความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินต่อประชาชน รองลงมาชาวเผ่าม้งได้ทราบสาเหตุและความเป็นมาของนโยบายการปราบปรามยาเสพติด และเห็นว่านโยบายการปราบปรามยาเสพติดดังกล่าวจะทำให้จำนวนผู้เสพยาเสพติดลดลง นอกจากนั้นชาวเผ่าม้งมีความพึงพอใจในนโยบายฯ และมาตรการปราบปรามยาเสพติดที่น่าออกมาใช้ เนื่องจากเห็นว่านโยบายการปราบปรามยาเสพติดข้างต้น สามารถลดปัญหาสังคมได้และเห็นว่านโยบายดังกล่าวมีความเหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบันตามลำดับ

5.1.4 สรุปปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของชาวเขาเผ่าม้งที่มีต่อนโยบายการปราบปรามยาเสพติด

ในการปราบปรามยาเสพติดนั้น ชาวเขาเผ่าม้งเห็นว่ามีปัญหาและอุปสรรคหลายประการ อาทิเช่น นโยบายปราบปรามยาเสพติด มีช่องว่าง เปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำผิด โดยมีช่องทางในการหลีกเลี่ยง หรือเลือกปฏิบัติกับผู้กระทำผิดบางราย ประกอบกับรัฐได้ให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐในการปราบปรามยาเสพติดมากเกินไปจนขอบเขตการปฏิบัติงานทำให้เกิดการใช้อำนาจโดยมิชอบ

อย่าไรก็ตามการเข้าปราบปราม จับกุม รวมถึงการวิสามัญของเจ้าหน้าที่รัฐ ทำให้ประชาชนหรือผู้บริสุทธิ์เกิดความหวาดกลัว และประชาชนไม่ให้ความร่วมมือเท่าที่ควร นอกจากนี้ชาวเขาเผ่าม้งก็เห็นว่าเจ้าหน้าที่รัฐที่รับนโยบายการปราบปรามยาเสพติดมาปฏิบัติ รวมถึงประชาชนทั่วไปยังขาดความรู้ความเข้าใจในนโยบายฯ ทำให้ประชาชนและเจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้องไม่ให้ความร่วมมือเท่าที่ควร ทั้งนี้ ในการจับกุมบางครั้ง เจ้าหน้าที่รัฐขาดความรอบคอบในการปฏิบัติงานเห็นได้จากการเข้าจับกุมผิดตัว ซึ่งทำให้คนที่บริสุทธิ์ถูกวิสามัญฆาตกรรมหลายครั้ง ชาวเขาเผ่าม้งจึงเห็นว่านโยบายการปราบปรามยาเสพติดเป็นนโยบายที่ใช้ความรุนแรง โดยเฉพาะการฆ่าตัดตอนที่ไม่สามารถนำผู้กระทำผิดมาลงโทษได้ ซึ่งเป็นวิธีที่ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์เท่าใดนัก ทำให้ประชาชนขาดความเชื่อมั่นในตัวเจ้าหน้าที่รัฐ เพราะเจ้าหน้าที่รัฐไม่มีความเป็นธรรมโดยเลือกปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดไม่เท่าเทียมกัน

แม้ในการปราบปรามยาเสพติดของรัฐจะมีข้อบกพร่องหลายประการ ชาวเขาเผ่าม้งก็ยังคงมีความเห็นว่ายโยบายการปราบปรามยาเสพติดก็ทำให้ปัญหายาเสพติดของชุมชนในปัจจุบันลดความรุนแรงลงไปมาก ทั้งคนเสพและคนค้ามีจำนวนลดลงอย่างเห็นได้ชัด ดังนั้น รัฐจึงควรที่จะมีการดำเนินการปราบปรามยาเสพติดตามนโยบายนี้ต่อไป โดยดำเนินการปราบปรามด้วยความพร้อมที่จะปฏิบัติหน้าที่ตลอดเวลา และใช้อำนาจในขอบเขตที่เหมาะสม เทียบธรรม เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจให้ประชาชนที่บริสุทธิ์ทำความดีโดยมั่นใจว่าจะได้รับการคุ้มครองอย่างปลอดภัย

5.1.5 สรุปการทดสอบสมมติฐาน

ในการทดสอบสมมติฐานสรุปได้ว่า ยอมรับสมมติฐานของการศึกษา คือ ชาวเขาเผ่าม้งมีทัศนคติที่ดีต่อยโยบายการปราบปรามยาเสพติดในระดับหมู่บ้านของรัฐบาล

โดยเฉพาะในเรื่องผลประโยชน์ที่ได้รับจากการทำให้เกิดความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินต่อประชาชนและชุมชน ประกอบกับนโยบายการปราบปรามยาเสพติดดังกล่าวทำให้ปัญหายาเสพติดและจำนวนผู้เสพยาเสพติดลดลงเห็นผลอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งก็ยิ่งทำให้ชาวเขาเผ่าม้งกลุ่มดังกล่าวเห็นว่านโยบายดังกล่าวเป็นนโยบายที่ดี

5.2 อภิปรายผลการศึกษา

จากการศึกษาเรื่องทัศนคติของชาวเขาเผ่าม้งที่มีต่อยโยบายการปราบปรามยาเสพติดในอำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ตามสภาพปัญหายาเสพติดตามการรับรู้ ชาวเขาเผ่าม้งพบเห็นหรือทราบว่าการเสพยาเสพติดในหมู่บ้านเพียงบางส่วนเท่านั้น ซึ่งเท่ากับว่าชาวเขาเผ่าม้งกลุ่มดังกล่าวยังไม่ยอมรับและพยายามที่จะไม่ข้องเกี่ยวกับยาเสพติด โดยคิดว่าตนเองสามารถที่จะควบคุมลักษณะภายนอกของผู้เสพยาเสพติดได้ ถ้าเห็นผู้ที่เสพยาเสพติดแล้ว ตนเองก็สามารถที่จะทราบได้ ทำให้ชาวเขาเผ่าม้งกลุ่มนั้นคิดว่า ปัญหายาเสพติดในหมู่บ้านของตนเองเป็นเรื่องง่ายที่จะสามารถพบเห็นได้อย่างชัดเจนและสามารถที่จะควบคุมได้จากประชาชนในหมู่บ้านเอง ประกอบกับยังพบว่าชาวเขาเผ่าม้งบางกลุ่มต้องการหลีกเลี่ยงหรือซ่อนเร้นปัญหายาเสพติดภายในหมู่บ้านของตนเองจากบุคคลภายนอก ทำให้การพบเห็นหรือทราบเกี่ยวกับการเสพยาเสพติดในหมู่บ้านมีน้อย ทั้งนี้ เนื่องจากชาวเขาเผ่าม้งถูกมองว่ามีภาพลักษณ์ในการเสพ การค้า หรือการกระทำผิดอื่นๆ เกี่ยวกับยาเสพติดที่ชัดเจน ทั้งๆ ที่ผู้เกี่ยวพันกับยาเสพติดดังกล่าวอาจเป็นเพียงคนส่วนน้อยของสังคมเผ่าม้งก็ตาม

โดยส่วนใหญ่ พบว่าชาวเขาเผ่าม้งเห็นว่ายาเสพติดที่แพร่กระจายในหมู่บ้านส่วนใหญ่จะเป็นยาเสพติดประเภทยาบ้า ผีน และเฮโรอีน ซึ่งหาได้ง่ายในพื้นที่ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ พรเพ็ญ เพชรสุขศิริ (2540) ที่ได้กล่าวว่าปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดแต่ละภาคแตกต่างกันในประเภทของยาเสพติด ปัจจุบันปัญหายาเสพติดที่สำคัญคือ การเสพยากระเจียว กัญชา ยาบ้า เนื่องจากผลประโยชน์การค้ายาเสพติดมีมากมหาศาล แต่ปัญหาของเฮโรอีนน้อยลง ซึ่งในพื้นที่ที่ศึกษายังมีปัญหายาเสพติดประเภทที่ทำจากพืชได้อยู่ เนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่สูง มักจะมีการลักลอบปลูกพืชที่สามารถนำมาทำยาเสพติดได้อยู่

ส่วนสาเหตุสำคัญของการติดยาเสพติด พบว่า ในพื้นที่เกิดจากผู้เสพยาขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องโทษของยาเสพติด เจ้าหน้าที่ไม่ปราบปรามอย่างจริงจัง และหาได้ง่าย ซึ่งในส่วนดังกล่าวจะเห็นได้อย่างชัดเจนว่าชาวเขาเผ่าม้งไม่ได้เห็นว่าตนเองก่อให้เกิดปัญหายาเสพติด ไม่ได้เกี่ยวข้องกับยาเสพติด และไม่ได้ร่วมในขบวนการยาเสพติดเลย แต่มองว่าตนเองเป็นเพียงเหยื่อของยาเสพติด ที่ขาดทั้งความรู้ ความเข้าใจ และความช่วยเหลือจากหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ซึ่งตรงข้ามกับการศึกษาของวรเกียรติ สมสร้อย (2543) ที่พบว่าผู้ที่ต้องชังจากคดีค้ายาเสพติด ส่วนใหญ่เสพยาเพราะอยากลองเป็นสาเหตุสำคัญ นอกจากนั้นจะเป็นเรื่องบุคลิกภาพและความต้องการส่วนตัวของผู้เสพยาเอง เช่น อยากรวยเร็ว ติดเพื่อน เป็นต้น

ทั้งนี้ จากการศึกษายังพบว่า กลุ่มชาวเขาเห็นว่าหมู่บ้านของตนเองมีความรุนแรงจากยาเสพติดน้อย ส่วนผลกระทบในชุมชน มีในระดับมาก ทั้งต่อส่วนตัว และสังคมของชาวเขา ทั้งนี้เนื่องจากปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาที่รุนแรง และส่งผลต่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของตนเองโดยตรง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สมเกียรติ วรณสิริวิไล (2535) ที่ได้ศึกษาพฤติกรรมกาเสพยาเสพติดกับสภาพเศรษฐกิจของครัวเรือนของชาวเขาเผ่าม้ง พบว่า กระบวนการแพร่ระบาดของยาเสพติด มีความสัมพันธ์กับระบบการผลิตและเศรษฐกิจของชุมชนที่เปลี่ยนแปลงไป และก่อให้เกิดผลกระทบต่อโครงสร้างครอบครัวและสังคม สถานการณ์ยาเสพติดในชุมชนมีแนวโน้มทวีความรุนแรง เป็นสาเหตุหนึ่งที่เป็นจุดเริ่มต้นของผู้นำและองค์กรชุมชนเกิดความตระหนักเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

สำหรับทัศนคติของชาวเขาเผ่าม้งที่มีต่อนโยบายการปราบปรามยาเสพติด จากการศึกษพบว่า ชาวเขามีทัศนคติโดยรวมที่ดีต่อนโยบายการปราบปรามยาเสพติดดังกล่าว โดยชาวเขาเห็นว่าเป็นนโยบายที่มีวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่จะปราบปรามยาเสพติดให้หมดไป และสร้างสังคมที่มีความสงบสุข ไม่ต้องหวาดกังวลกับปัญหายาเสพติด และปัญหาอื่นๆ ที่จะตาม

มาจากปัญหายาเสพติด เช่น ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาการลักขโมย ปัญหาสังคม และปัญหาสาธารณสุข เป็นต้น โดยในประเด็นที่พบว่าชาวเขาเผ่าม้งมีทัศนคติที่ดีต่อนโยบายดังกล่าว คือเรื่องผลประโยชน์ที่ได้รับ จากการทำให้เกิดความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินต่อประชาชนและชุมชน เนื่องจากชาวเขาเผ่าม้งเห็นว่า นโยบายดังกล่าวจะส่งผลประโยชน์ต่อตนเองโดยตรง ประกอบกับสถานการณ์ในปัจจุบันที่ปัญหาเสพติดเป็นปัญหาระดับชาติ และกลุ่มเป้าหมายที่ตกเป็นเหยื่อของสังคมจากปัญหาดังกล่าว ก็คือกลุ่มชาวเขาเผ่าม้งโดยเฉพาะชาวเขาเผ่าม้ง ทำให้ภาพพจน์ของชาวเขาเผ่าม้งเสียหาย ประกอบกับความสำเร็จจากการดำเนินการและมาตรการต่างๆ ตามนโยบายที่รัฐบาลได้นำเสนอออกมา ว่านโยบายดังกล่าวได้ทำให้ปัญหาเสพติดลดลง และจำนวนผู้เสพยาเสพติดลดลง ยิ่งทำให้ชาวเขากลุ่มดังกล่าวเห็นว่านโยบายดังกล่าวเป็นนโยบายที่ดีตามการนำเสนอดังกล่าวด้วย ซึ่งแม้ว่านโยบายดังกล่าว จะก่อให้เกิดการใช้กำลังปราบปรามที่รุนแรงมากขึ้น และเจ้าหน้าที่มีอำนาจมากขึ้นก็ตาม

ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ วรเกียรติ สมสร้อย (2543) ที่เสนอต่อรัฐบาลที่ให้เจ้าหน้าที่รัฐปฏิบัติงานอย่างเที่ยงตรง ให้เพิ่มโทษให้รุนแรงยิ่งขึ้น ปรับปรุงเรื่องผลประโยชน์ของเจ้าหน้าที่รัฐ และพิจารณาโทษผู้กระทำความผิดอย่างยุติธรรม ส่งเสริมการเลี้ยงดูและพฤติกรรมส่วนตัวที่เหมาะสม และดำเนินการแก้ไขโดยใช้การปราบปราม ส่วนการบำบัดเป็นการแก้ไขปัญหาลายเหตุเท่านั้น นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาของ เศรษฐา เศรษฐี (2541) ที่เสนอให้ใช้บทบาทของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหการแพร่ระบาดของยาเสพติดบนพื้นที่สูงซึ่งมีผลโดยตรงต่อความสำเร็จในการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหการแพร่ระบาดของยาเสพติด และสอดคล้องกับการศึกษาของ จันทรศิริ วาทหงษ์ (2538) ที่พบว่าการดำเนินการจะสำเร็จได้ ต้องมีแนวทางการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญห ทั้งการป้องกัน บำบัด ฟื้นฟู และปราบปราม โดยมีหลักการที่สำคัญคือ ประสานความร่วมมือทั้งภาครัฐและชุมชน เน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยมีภาครัฐเป็นพี่เลี้ยง

อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาอีกแง่มุมหนึ่ง ที่ชาวเขาเผ่าม้งแสดงความคิดเห็นในเชิงสนับสนุนนโยบายข้างต้น อาจเป็นเพราะระบบสังคมแบบเครือญาติของชาวเขาเผ่าม้งที่อยู่รวมกันเป็นกลุ่มใหญ่นั้น โดยธรรมชาติก็จะต้องมีการปกป้องเครือญาติของตนบ้าง เป็นผลทำให้ชาวเขาเผ่าม้งบางส่วนกลัวการถูกตรวจสอบจากภาครัฐ หรือสังคม ดังนั้น จึงแสดงให้เห็นในเชิงสนับสนุนนโยบายการปราบปรามยาเสพติดดังกล่าวมา

5.3 ข้อเสนอแนะ

1) ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมในเชิงลึก โดยเฉพาะเรื่องปัญหาด้านตัวยาเสพติด เช่น ประเภทยาเสพติดในพื้นที่ ปัญหาการปลูกพืชเสพติดในพื้นที่ ปัญหาการผลิตและค้ายาเสพติด ปัญหาการแปรรูปยาเสพติด และปัญหาการลำเลียงยาเสพติดในพื้นที่

2) ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมในเชิงลึกในเรื่องปัญหาด้านการใช้หรือเสพยาเสพติด เช่น การเสพที่เกี่ยวข้องกับประเพณีและวัฒนธรรม และการเสพที่ไม่เกี่ยวข้องกับประเพณีและวัฒนธรรม

3) ควรศึกษาทัศนคติของผู้ที่เกี่ยวข้องกับนโยบายการปราบปรามยาเสพติดของรัฐบาล ทุกๆ ส่วน เนื่องจากจะทำให้การกำหนดนโยบายและการนำนโยบายดังกล่าวไปปฏิบัติ สามารถบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายได้ และสามารถนำไปปฏิบัติในพื้นที่ได้จริงมากยิ่งขึ้น

4) ควรจะมีการทำความเข้าใจกับทุกๆ ฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับนโยบายการปราบปรามยาเสพติด ทั้งตัวของเจ้าหน้าที่รัฐซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติงานก็ดี องค์กรอื่นๆ แม้กระทั่งประชาชนก็ดี เพื่อจะได้เกิดความร่วมมือ ช่วยเหลือ ประสานกันอย่างมีประสิทธิภาพมากกว่านี้